

ВПЛИВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ФОРМУВАНЬ У БУРЯКОЦУКРОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ НА ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ

Смолій Л.В., аспірантка

В умовах гострого дефіциту інвестицій у бурякоцукровий комплекс об'єктивно виникає необхідність пошуку нових ринкових форм їх мобілізації і використання. Інвестиційному поживленню у бурякосіючих регіонах сприяє формування вертикально інтегрованих структур, до складу яких входять виробники цукрових буряків, цукрозаводи та торговельні компанії. Об'єднання зусиль розрізнених, самостійно функціонуючих підприємств та організацій аграрного, промислового, інфраструктурного секторів економіки, що спрямовані на створення єдиної цілісної виробничої, економічної та управлінської системи, забезпечують раціональніше використання інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання. Агропромислова інтеграція в бурякоцукровому підкомплексі дає можливість поєднати економічні інтереси партнерів, забезпечити їх необхідними ресурсами, скоротити кількість посередників, здешевити кінцеві результати, мобілізувати інвестиції на реструктуризацію комплексу.

Форми агропромислової інтеграції можуть бути різними залежно від специфіки виробничих відносин всіх складових бурякоцукрового підкомплексу : регулювання взаємовідносин між бурякосіючими господарствами та цукровими заводами на основі укладання довору, тобто договірної інтеграції; створення цукровим заводом машинотехнологічної станції, яка забезпечує бурякосіючі господарства технікою, добривами, засобами захисту рослин тощо; оренда землі цукровими заводами в колективних сільськогосподарських підприємств і вирощування на ній цукрових буряків; формування інтеграційного об'єднання, до складу якого входять селекційні та насінницькі господарства та станції, цукрові заводи, бурякосійні господарства, ремонтні та машинобудівельні заводи, транспортні організації, торгівля цукром, а також банки та інфраструктура.

Останнім часом в Україні, і в Черкаській області зокрема, спостерігаються позитивні зрушення у зазначеному напрямі – створюються агропромислові інтеграційні об'єднання різних рівнів, наприклад Верхняцька асоціація з виробництва та переробки давальницьких цукрових буряків, до складу якої входять цукровий завод, колективні сільськогосподарські підприємства, дослідно-селекційна станція, дослідне господарство. Ще одним прикладом є створення відкритого акціонерного товариства «Пальмірський цукровий завод», що належить компанії ЗАТ «Укррос», інвестиційна діяльність якої сприяла значному поживленню роботи бурякоцукрової галузі.

Вважаємо, що для поліпшення інвестиційного забезпечення цукробурякового підкомплексу доцільно було б створити двоступеневу ринкову структуру, що складатиметься з інтегрованих об'єднань I рівня з виробництва цукросировини та цукру, в які входитимуть один або кілька цукрових заводів, виробники цукрових буряків та інші акціонери, та регіональних формувань цукробурякового підкомплексу II рівня у вигляді корпорацій, холдингових компаній, агропромислово-фінансових груп або концернів залежно від ступення централізації функцій і регіональних особливостей. Об'єднання I рівня мають забезпечити повний цикл виробництва і переробки цукросировини, розробити і реалізувати інвестиційні проекти свого розвитку, регулювати взаємовідносини між партнерами. Регіональні формування II рівня мають здійснювати маркетингові послуги, знаходити ринки збуту продукції, акумулювати частину прибутку, забезпечувати юридичне обслуговування об'єднань I рівня, допомагати їм у залученні інвестицій, реформуванні власності, оптимізації виробництва.

У перспективі об'єднання зусиль і капіталів цукрових заводів, бурякосійних господарств, інших юридичних та фізичних осіб зумовить необхідність інтеграції на загальнодержавному рівні. На нашу думку, однією з форм такої інтеграції має стати всеукраїнська цукрова корпорація, в яку на договірній основі увійдуть всі партнери бурякоцукрового комплексу. Це дасть змогу мобілізувати інвестиційні ресурси, підвищити ефективність їх використання та покращити інвестиційне забезпечення галузі.

Важливим фактором збільшення інвестиційної активності в галузі є також розміщення виробництва цукрових буряків на основі створення стабільних сировинних зон навколо цукрових заводів. Максимальна концентрація буряківництва у підприємствах, що розташовані в таких зонах, зумовлюватиме скорочення транспортних витрат, і відповідно, зростання прибутковості виробництва. При цьому територіальна концентрація є передумовою для створення інтегрованих виробничих систем, де поєднуються виробництво цукрових буряків у сільськогосподарських підприємствах та переробка їх на цукрових заводах. Значною перевагою функціонування аграрно-промислових формувань у цукробуряковому виробництві є концентрація капіталу потужних компаній та інвестування його в розвиток сировинних зон цукрових заводів, що дає змогу досягати зниження собівартості та підвищення якості коренеплодів. Такі структури матимуть змогу забезпечити переведення буряківництва на індустріальну основу, впровадження інтенсивних технологій виробництва, а також здійснити перехід до інноваційної моделі розвитку галузі.